

Govor zastupnika u Zastupničkom domu Parlamentarne skupštine BiH Đorđe Krčmara na Međunarodnoj konferenciji kojom se u Daytonu obilježava 20. obljetnica od potpisivanja Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini

Dayton, 20. studenog 2015.

Uvaženi predsjedavajući,

Vaše ekselencije ambasadori,

Poštovani zvaničnici Kongresa, Senata i Vlade Sjedinjenih Američkih Država,

Dame i gospodo,

Želim da vam se zahvalim što ste mi omogućili da se obratim na jednom ovako velikom skupu, koji pokazuje koliko je Dejtonski mirovni sporazum i nakon 20 godina snažan i značajan dokument, kako za njegove tvorce ovdje u Sjedinjenim Američkim Državama, tako i za nas u Bosni i Hercegovini.

Iako se na Dejtonski mirovni sporazum i u trenutcima njegovog stvaranja, a i danas, gledalo i gleda na različite načine, vrijednost tog dokumenta nemjerljiva je za sve narode i građane u Bosni i Hercegovini. Dejtonski sporazum zaustavio je rat i donio mir i potreban politički balans zaraćenim stranama. U tome je najveća istorijska vrijednost tog dokumenta i zbog toga treba uputiti riječi ogromne zahvalnosti svima koji su učestvovali u njegovom stvaranju i koji su svojim autoritetom i vještinom uticali da se on potpiše.

Ali, Dejtonski sporazum nije istorija. Dvije decenije nakon njegovog parafiranja, sporazum je i dalje živ, a Ustav Bosne i Hercegovine, kao sastavni dio tog sporazuma i dalje je na snazi, uz samo jedan usvojeni amandman – onaj koji se odnosi na distrikt Brčko.

I vi, kao i ja, znate da su bili neuspješni brojni pokušaji da se Dejtonski sporazum i Ustav BiH promijene. Bilo je trenutaka kada smo bili blizu da postignemo kompromis, bilo je mnogo više onih koji su nas udaljavali od rješenja i dodatno komplikovali političku situaciju i odnose u zemlji. Danas je, treba to reći bez ikakve dileme, situacija takva da će teško doći do dogovora o bilo kakvim ozbiljnijim promjenama Ustava BiH.

Kažem to uprkos činjenici da postoje težnje i interesi da dođe do promjena, kao i činjenici da postoji presuda Evropskog suda za ljudska prava u slučaju „Sejdić i Finci“,

oko čije su se primjene politička koplja u Bosni i Hercegovini bezuspješno lomila pune četiri godine.

Danas, međutim, kod većine domaćih političkih lidera, kao i kod značajnog dijela međunarodne zajednice postoji svijest da u Bosni i Hercegovini treba promijeniti redosljed prioriteta. Takvu svijest donijela je nova britansko – njemačka inicijativa, koja je kasnije ozvaničena u institucijama Evropske unije, a koja znači okretanje ka neophodnim socijalno – ekonomskim reformama, ka reformi pravosuđa i borbi protiv kriminala i korupcije, ka stvaranju uslova za bolji život građana. Postizanjem konsenzusa svih ključnih političkih faktora, te usvajanjem neophodnih reformskih dokumenata, Bosna i Hercegovina se, nakon višegodišnjeg zastoja, pokrenula na putu ka Evropskoj uniji. Na snagu je, 1. juna ove godine, stupio Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju, a na putu smo da ispunimo uslove kako bismo, do kraja ove ili početkom naredne godine, podnijeli kredibilnu aplikaciju za status kandidata za ulazak u Evropsku uniju.

Uprkos brojnim izazovima, to je prilika koju Bosna i Hercegovina ne smije, a nadam se, i neće propustiti. Vlasti na nivou BiH, koje su uspostavljene nakon prošlogodišnjih opštih izbora, učiniće sve kako bi građanima Bosne i Hercegovine zaista otvorili evropsku perspektivu. Vjerujem da ćemo u tome imati snažnu podršku naših evropskih i američkih prijatelja i partnera, kao i svih zemalja regiona jugoistočne Evrope, pogotovo naših susjeda iz Srbije i Hrvatske.

To su perspektive. A šta su izazovi? Otvoreno ću reći – jedan od njih svakako je najava referenduma u Republici Srpskoj, koji se odnosi na status pravosudnih institucija na nivou Bosne i Hercegovine. Tačno je da je riječ o kontraverznoj odluci koja može dovesti do ozbiljne destabilizacije političkih prilika. Međutim, kao dugogodišnji pravnik, advokat, ali i kao parlamentarac, moram da kažem da postoje ozbiljni razlozi da se u Bosni i Hercegovini učine ogromni naponi kako bi se reformisalo pravosuđe. U posljednjih nekoliko godina ni jedan izvještaj pravosudnih institucija na nivou BiH nije dobio podršku Parlamentarne skupštine BiH, niti funkcionišu mehanizmi koji bi doveli do odgovornosti one tužioce i sudije koji ne rade svoj posao. Pravosuđe u Bosni i Hercegovini nije spremno da se suoči sa najtežim oblicima kriminala i korupcije, niti sa najkrupnijim slučajevima ratnih zločina na svim stranama, o čemu je nedavno u Sarajevu govorio i glavni tužilac Haškog tribunala Serge Bramertz.

Ovo su razlozi zbog kojih sve strane koje učestvuju u strukturalnom dijalogu o reformi pravosuđa, koji se vodi pod okriljem Evropske unije, trebaju da pokažu želju i volju da provedu reforme u toj oblasti. Vjerujem da bi takve reforme dovele do povlačenja odluke vlasti Republike Srpske o referendumu i da bi opasnost koju takva odluka nosi bila eliminisana.

U izazove svakako treba uvrstiti i svake buduće pregovore o promjeni Ustava Bosne i Hercegovine, posebno u svjetlu provođenja presude u slučaju „Sejdić i Finci“. Svi u Bosni i Hercegovini svjesni su činjenice da će to pitanje morati ponovo doći na pregovarački sto, ali su lideri, ponavljam, svjesni i činjenice da će se ti pregovori morati voditi u relaksiranijoj političkoj atmosferi. Ta atmosfera podrazumijeva značajan napredak u provođenju ekonomskih reformi, uz jasnu evropsku perspektivu za državu i sve njene građane. Samo u takvoj atmosferi, u složenoj zemlji kakva je Bosna i Hercegovina, moguće je doći do dogovora o najkrupnijim političkim pitanjima kakve su ustavne promjene.

I tada, međutim, treba biti pažljiv i ne dovoditi u pitanje suštinu Dejtonskog mirovnog sporazuma – balans uspostavljen između dva entiteta i tri konstitutivna naroda. Dvadeset godina nakon Dejtona taj balans je i dalje temelj na kome počiva mir i suživot u Bosni i Hercegovini. Hvala vam. (kraj)